

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувач ступеня доктора філософії Роман ПЕТРІВ, 1999 року народження, громадянин України, освіта вища: закінчив у 2021 році Карпатський національний університет імені Василя Стефаника за спеціальністю «Середня освіта (Образотворче мистецтво)», працює асистентом на кафедрі дизайну і теорії мистецтва Навчально-наукового інституту мистецтв Карпатського національного університету імені Василя Стефаника, Міністерство освіти і науки України, м. Івано-Франківськ, виконав акредитовану освітньо-наукову програму Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 20.051.234, утворена наказом ректора Карпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ від 25 червня 2026 року № 868, у складі:

Голови разової
спеціалізованої вченої
ради –

Олега ЧУЙКА, доктора мистецтвознавства, професора, завідувача кафедри дизайну і теорії мистецтва Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Рецензентів –

Надії БАБІЙ, доктора мистецтвознавства, доцента, професора кафедри дизайну і теорії мистецтва Карпатського національного університету імені Василя Стефаника;

Ірини ДУНДЯК, доктора мистецтвознавства, професора, професора кафедри дизайну і теорії мистецтва Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Офіційних опонентів –

Олександри ПАНФІЛОВОЇ, кандидата мистецтвознавства, доцента, доцента кафедри образотворчого мистецтва Волинського національного університету імені Лесі Українки;

Івана ПІДГУРНОГО, кандидата мистецтвознавства, доцента кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

на засіданні 12 серпня 2026 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво Роману ПЕТРІВУ на підставі публічного захисту дисертації «Візуальні практики об'єктів мистецької спадщини в культурному просторі України кінця XX початку XXI століття» за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Дисертацію виконано у Карпатському національному університеті імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ.

Науковий керівник: Ірина ЧМЕЛИК, кандидат мистецтвознавства, доцент, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, доцент кафедри дизайну і теорії мистецтва.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису.

Наукова новизна дисертаційного дослідження зумовлена поставленими завданнями та результатами їх розв'язання.

У науковій роботі вперше:

- обґрунтовано цілісну мистецтвознавчу концепцію візуальних практик об'єктів мистецької спадщини, у межах якої експозиційна, документаційна, реставраційна, архівна, цифрова та аварійно-фіксаційна форми роботи зі спадщиною вперше розглянуто не як окремі дисциплінарні ділянки, а як єдиний предмет мистецтвознавчого аналізу, що дозволило виявити системні зв'язки й дефіцити, непомітні в межах кожної з цих ділянок окремо;

- побудовано двоскладову аналітичну конструкцію, що поєднує чотирирівневу модель візуальних практик (презентаційно-фіксаційний, аналітично-документаційний, інтерпретаційно-контекстуальний і трансмісійно-відтворювальний рівні) із шестирівневою моделлю самого об'єкта спадщини (матеріальний, технологічний, просторовий, символічний, процесуальний і комунікативний рівні), кожен з яких має власне теоретичне підґрунтя – пам'яткоохоронну теорію Л. В. Прибеги, Документ Нарі про автентичність (1994), Конвенцію ЮНЕСКО про охорону нематеріальної культурної спадщини (2003) і теорію візуальної культури В. Дж. Т. Мітчелла та Н. Мірзоєва; співвіднесення цих двох моделей у формі матриці дає інструмент вимірювання глибини входження конкретної практики в багаторівневу структуру об'єкта;

- здійснено розширення класичної трирівневої іконологічної схеми Е. Панофського за рахунок трансмісійно-відтворювального рівня практик і кореспондентного йому процесуального рівня об'єкта, чим уведено в мистецтвознавчий аналіз вимір передачі жесту, навички й традиції, який класична іконологія, орієнтована на завершений твір, не охоплювала; теоретичною опорою цього розширення слугують Конвенція ЮНЕСКО (2003) і концепція реставрації як критичного акту Ч. Бранді;

- розроблено й верифіковано чотирикомпонентну модель критеріїв якості візуальних практик (мистецтвознавча повнота, технічна відповідність методу типу об'єкта, процедурна автентичність, інституційна відповідальність), яка функціонує одночасно як нормативний орієнтир і як діагностичний інструмент; апробація моделі на п'ятнадцяти кейсах – десяти цифрових і п'яти

доцифрових – засвідчила, що жоден із проаналізованих українських цифрових проєктів репрезентації спадщини не відповідає всім чотирьом критеріям водночас, тоді як окремі доцифрові форми репрезентації відповідають їм повністю, що спростовує уявлення про автоматичну перевагу цифрової форми над доцифровою;

- запроваджено в науковий обіг систему авторських понять для опису специфічних явищ українського поля роботи зі спадщиною: парадокс запізнілої готовності, асиметрія функцій цифрової репрезентації, ілюзія достатності, культурно адекватна документація, архів як зброя, poor 3D model у технічному та культурному сенсах, деколонізаційна перекаталогізація; кожне з цих понять обґрунтовано на конкретному емпіричному матеріалі, а не постульовано апріорно;

- виокремлено чотири режими документації мистецької спадщини (превентивний, систематичний, аварійний і післявтратний) із обґрунтуванням принципу неспівмірності властивих їм критеріїв якості, що унеможливорює некоректне оцінювання аварійної фіксації, виконаної в умовах збройної загрози, за нормами планової реставраційної документації, і навпаки;

- визначено чотири функції цифрового архіву в умовах збройного конфлікту – атрибутивну, ідентифікаційну, реституційну й меморіально-доказову – та сформульовано парадокс, за яким недостатньо захищена інвентарна документація здатна перетворитися з інструмента збереження колекції на інструмент її цілеспрямованого вилучення, що показано на матеріалі Херсонського обласного художнього музею ім. О. О. Шовкуненка;

- виявлено та концептуалізовано структурну асиметрію українського поля візуальних практик як історично сформовану, а не ситуативну характеристику: за наявності потужної експозиційно-інтерпретаційної традиції аналітично-документаційний шар лишається недорозвиненим, причому ця нерівномірність простежується однаково на доцифровому, цифровому й воєнному етапах, а повномасштабне вторгнення не створило її, а лише зробило критично видимою.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що сформульовані в дисертаційній роботі положення й рекомендації можуть бути використані: у діяльності музейних, архівних і реставраційних закладів – для розроблення інституційних протоколів превентивної, систематичної, аварійної та післявтратної документації мистецької спадщини; в експертно-оцінювальній практиці – для діагностики якості наявних і планованих цифрових проєктів репрезентації спадщини за чотирикомпонентною моделлю критеріїв; у сфері державної політики – при формуванні стратегій захисту культурної спадщини в умовах воєнних ризиків і повоєнного відновлення, а також при розбудові Реєстру Музейного фонду України як механізму виконання зобов'язань за Гаазькою конвенцією 1954 року; у міжнародних правових процедурах – для обґрунтування реституційних позицій української сторони щодо викрадених і переміщених культурних цінностей; у науково-дослідній сфері – як підґрунтя для подальших студій з мистецтвознавства, музеології, пам'яткознавства та цифрових гуманітарних студій; в освітньому процесі – при викладанні

дисциплін за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація», а також при підготовці курсів із цифрового документування та збереження культурної спадщини.

Дисертація виконана державною українською мовою.

Дисертаційна робота складається з переліку умовних позначень, вступу, чотирьох розділів (тринадцять підрозділів), висновків, списку використаних джерел (142 найменувань) та додатків. Загальний обсяг роботи – 250 сторінок, з яких основний текст – 187 сторінок.

Дисертація відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12 січня 2017 р. (зі змінами) «Про затвердження вимог до оформлення дисертації», що відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 (зі змінами).

Здобувач має 7 наукових публікацій за темою дисертації, у тому числі: 3 статті у наукових фахових виданнях України категорії (Б) та 4 тези доповідей у збірниках матеріалів всеукраїнських науково-практичних конференцій та круглого столу, що відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44 (зі змінами):

1. Петрів Р. С. Визначальні чинники формування основних етапів образотворчого мистецтва (аналіз зовнішніх впливів). Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2024. Вип. 77, том 3. С. 61–68.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/77-3-8>

URL: <https://aphn-journal.in.ua/77-3-2024>

2. Петрів Р. С. Трансформація художньої репрезентації об'єктів культурної спадщини в умовах цифровізації. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Дрогобич, 2026. Вип. 98, том 2. С. 90–95.

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4863/98-2-12>

URL: <https://aphn-journal.in.ua/98-2-2026>

3. Петрів Р. С. Цифровізація мистецького твору як процес збереження художньої цінності: від об'єктної репрезентації до процесуально-контекстуального підходу. Український мистецтвознавчий дискурс / Ukrainian Art Discourse. 2026. Вип. 2. С. 326–335.

DOI: <https://doi.org/10.32782/uad.2026.2.35>

URL: <https://ukrainianartscience.in.ua/index.php/uad/article/view/538>

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої:

1. Олег ЧУЙКО, доктор мистецтвознавства, професор, завідувач кафедри дизайну і теорії мистецтва Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

2. Надія БАБІЙ, доктор мистецтвознавства, доцент, професор кафедри дизайну і теорії мистецтва Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

3. Ірина ДУНДЯК, доктор мистецтвознавства, професор, професор кафедри дизайну і теорії мистецтва Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

4. Олександра ПАНФІЛОВА, кандидат мистецтвознавства, доцент, доцент кафедри образотворчого мистецтва Волинського національного університету імені Лесі Українки.

Оцінка позитивна, зауважень немає.

5. Іван ПІДГУРНИЙ, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри образотворчого і декоративно-прикладного мистецтва та реставрації творів мистецтва Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка,

Оцінка позитивна, зауважень немає.

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада ДФ 20.051.234 Карпатського національного університету імені Василя Стефаника Міністерства освіти і науки України, м. Івано-Франківськ присуджує Роману ПЕТРІВУ ступінь доктора філософії з галузі знань 02 Культура і мистецтво за спеціальністю 023 Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація.

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової
спеціалізованої вченої ради

Олег ЧУЙКО